

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair, que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Cal Cisteller

Aquesta casa és una de les més antigues del poble vell de Fals. Quan es va edificar només hi havia tres cases al Raval. La va aixecar Joan Puigdellívol, qui havia adquirit el terreny el 6 de setembre de 1775, pagant 53 lliures a Ramon Tatger. La casa estava subjecta a un cens anual de 6 sous, que recol·lectava el procurador del Duc. Quan va morir el Joan, la va heretar el seu fill Josep Puigdellívol, però aviat se'n va cansar de viure-hi i el 27 de maig de 1788 se la va vendre a Adjutori Tomàs. El preu de la transacció va ser de 185 lliures. L'Adjutori tenia un hort al torrent i menava diverses vinyes. El 1799 va comprar a Francesc Morera, de Fonollosa, una vinya ja plantada de tres jornals de llauradura de mula, del mas Torra Sagimona. A més de pagès, era cisteller, i per això a casa seva se'n hi va dir cal Cisteller. Era la seva activitat artesana molt útil en aquells temps, perquè totes les cases necessitaven cistelles i coves de diverses mides. Normalment el client mateix tallava els vímets d'alguna vimetera de la vora del torrent i els posava en remull, aleshores el cisteller teixia els vímets amb traça i cobrava un tant per la feina.

L'Adjutori va morir el 2 de febrer de 1828 i a la casa s'hi van quedar el seu fill Jaume Tomàs Soler i la seva dona, la Francesca Martí. El Jaume va aprendre l'ofici del pare i va continuar fent cistelles per la gent de Fals i rodalies. Alternava aquesta feina amb la de pagès. Entre d'altres, es cuidava d'una vinya de set quarteres i mitja anomenada del Sord, que pagava les parts a Moncunill. El Jaume i la Francesca només van tenir una noia, a qui van posar el nom de la mare. La Francesca es va casar el 1850 amb el veí de davant de casa, l'Antoni Moncunill Solervicens, de cal Parcer. En ocasió del casament, els pares van fer a la Francesca hereva de la casa i de les terres que menaven, amb una clàusula però, que si un dia els arribava un fill, l'heretament a la pubilla quedava anul·lat a favor del xiquet. L'Anton Moncunill va aportar al matrimoni els drets d'una vinya de quatre quarteres situada al Dalmau, valorats en 50 lliures. L'hereu no va arribar mai i la Francesca va quedar mestressa quan els pares van passar a millor vida. Com que els papers de la propietat s'havien perdut, l'any 1887 la Francesca va anar a l'ajuntament a demanar un certificat conforme la casa era seva. Va presentar tres testimonis que van ratificar la seva pretensió i l'alcalde, que era l'Isidre Juvert, va lliurar-li el certificat que necessitava per inscriure

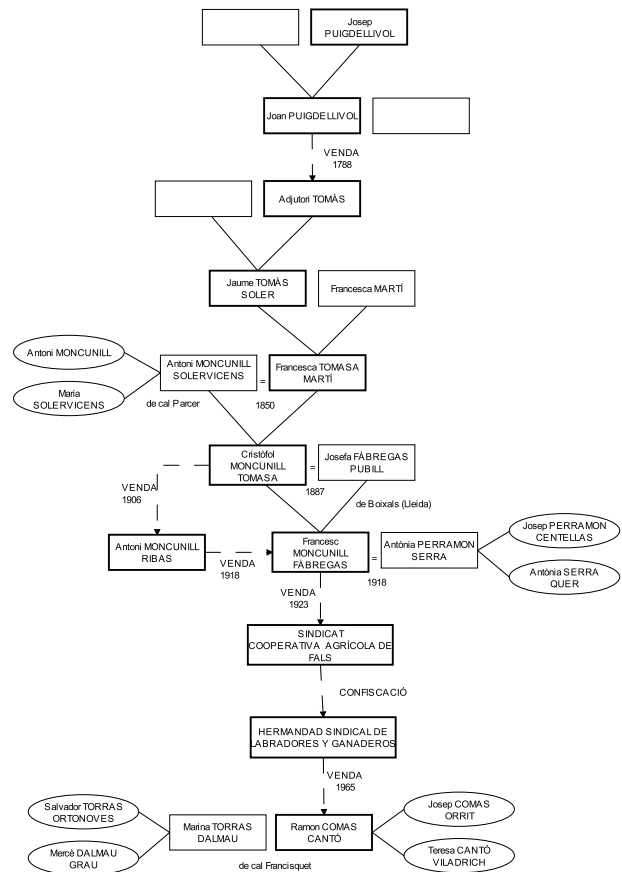
la casa al registre de la propietat. La Francesca va fer pujar a set fills, dits Maria, Teresa, Rosa, Cristòfol, Matilde, Joan i Maria. Va quedar vídua i va viure fins el gener de 1893.

El 1887, el seu fill gran, el Cristòfol Moncunill Tomasa, s'havia casat amb la noia Josefa Fàbregas Pubill, de la localitat de Baixals, Lleida. A part d'al·lestar els propis fills, es veu que la Josefa que tenia llet per donar i vendre, va criar altres infants. El 1904 van enterrar al cementiri de Fals una nena de nou mesos que estava a dida a cal Cisteller. La nena provenia d'una institució de Barcelona. En aquella època, i com a conseqüència de les difícils condicions dels parts, que causaven moltes baixes entre les mares, hi havia molta canalla que anava a parar a institucions per als orfes, com per exemple la Maternitat o els Infants. Aquestes institucions marcaven els nadons amb un braçilet de plom numerat i buscaven dides al pobles que volguessin al·lestar-los a canvi d'un estipendi. La mortalitat d'aquestes criatures era esgarrifosa i molt pocs se'n sortien. El 1906, el Cristòfol tenia un deute de 500 pessetes amb el seu cosí Antoni Moncunill Ribas, de cal Parcer. Com que no es veia en cor de tornar els diners que li havia anat manllevant, va donar com a garantia al seu cosí la casa i un tros de terra. La casa es valorà en 400 pessetes i la resta fou el cost que es donà a la terra. El 13 de desembre de 1918, l'Antoni Moncunill Ribas va vendre's la casa i el tros de terra a Francesc Moncunill Fàbregas, fill i hereu del seu cosí, ja difunt. No va voler fer negoci amb la família i li va vendre pel mateix preu que li havia costat, 500 pessetes.

Paret de cal Cisteller

El Francesc s'havia casat el gener de 1918 amb Antònia Perramon Serra, de Rajadell, però els nuvis no van arribar a viure a cal Cisteller, segurament perquè la casa estava en mal estat. El 4 de març de 1923, el Francesc Moncunill va traspasar per 250 pessetes la casa a Joan Torras Tatgé i Isidre Vilà Guilà, president i secretari respectivament del "Sindicat i Cooperativa Agrícola de Fals i Comarca". Aquest sindicat camperol tenia per finalitat facilitar als seus socis llavors, guano i productes per ensulfatar. Abans de comprar cal Cisteller, feien servir de magatzem un local situat a prop de l'estació de Rajadell. Quan va ser secretari del

Sindicat l'Isidre Vilà, de cal Regueret, aquest es va cuidar de vendre queviures uns dies a la setmana. La iniciativa va ser acollida favorablement, perquè al poble no hi havia cap botiga, i baixar al mercat de Manresa era carregós per la gent gran. Durant la Guerra Civil, cal Cisteller va ser la seu del Comitè Antifeixista Local, que el va utilitzar per fer les reunions i com a magatzem dels productes confiscats. També s'hi repartia el racionament, i fins i tot durant una temporada, va servir per fer estudi a la mainada.

Després de la guerra la casa va quedar buida i es va començar a ensorrar. Durant uns mesos va acollir la família de Josep Calvet, que havia abandonat cal Ferran perquè amenaçava ruïna. Aviat però, van haver d'abandonar cal Cisteller pel mateix motiu. A finals de 1964, la "Hermandad de Labradores y Ganaderos de Fonollosa" va tramitar la inscripció de la finca a nom seu en virtut de la llei d'embargament del patrimoni dels sindicats del temps de la República. Joan Duocastella Pujol, capítost de la "Hermandad", va obtenir el 27 d'octubre de 1965 autorització de la "Delegación Provincial de Sindicatos" per posar a la venda l'edifici. L'autorització la va signar el senyor, Rodolfo Martín Villa, que més endavant esdevindria ministre del govern Suárez. Es va fer una subhasta pública al cafè del Tinai, per veure qui en donava més per cal Cisteller, aleshores mig enrunat. La licitació es va resoldre a favor de l'oferta que va fer Ramon Comas Cantó, de cal Francisquet. Aquest va acabar d'ensorrar la casa, exceptuant una paret, i va tornar-la a aixecar amb obra nova. Actualment els baixos fan la funció de garatge.